

Summary: Irruption of Redpolls in the late autumn of 1953. The first Redpolls arrived in the Netherlands in 1953 at the end of October. *Carduelis flammea cabaret* arrived in advance of *Carduelis f. flammea* and was less common. The numbers recorded rose quickly throughout November and remained at a high level until mid-December. Reported occurrences in January and February were very scattered. Small numbers, including both *cabaret* and *flammea* were seen in March.

Few field observers reported the presence of Redpolls, the majority of the records coming from finch-trapping stations, where decoy-birds were used, but it is clear that the winter 1953/54 was an important one for this species.

Oö- en Nidologische mededelingen, 1955 - 1957

door

W. Ph. J. HELLEBREKERS

Vrij nest van een Kauw, *Coloeus monedula*.

Op 8 juni 1956 een nest met jongen in verdorde Klimop, waarvan de stam een jaar tevoren bij de grond was afgezaagd, tegen de muur van het Chr. Lyceum te Harderwijk, op een hoogte van ± 4 m.

A. A. TjITTES.

[Vrije nesten van de Kauw zijn bekend, doch blijven een hoge uitzondering; persoonlijk heb ik slechts één keer zo'n nest gezien in een Hulstboom (W.H.).]

Een groot legsel van de Spreeuw, *Sturnus vulgaris*.

Op 10 mei 1955 trof ik in een nestkast in onze tuin te Stad-Delden (O.) een nest met 8 levende jonge Spreeuwen aan, die ik ongeveer 6 dagen oud schatte. In het nest bevond zich bovendien nog één dood jong, dat zeker niet langer dan 2 dagen dood en slechts weinig kleiner dan zijn nestgenoten was, en één niet uitgekomen ei.

Aangezien de mogelijkheid van menselijke interventie uitgesloten kan worden, omdat de tuin niet vrij toegankelijk is en door mij alleen de nestkasten gecontroleerd worden, mag men aannemen dat in dit nest een legsel van 10 eieren is geweest, hetgeen wel exceptioneel genoemd mag worden. De Ned. Vogels geeft op: heel zelden 8, het Handboek of Br. Birds: soms 8—9.

Doordat deze dus reeds uitgekomen waren, was het helaas niet mogelijk door vorm of kleurverschillen in de eieren, er een aanwijzing voor te krijgen dat dit grote legsel eventueel van 2 ♀♀ afkomstig is geweest. Wel kan nog opgemerkt worden dat in een nestkast op 30 meter afstand een Spreeuwenlegsel was van slechts 4 eieren, hetgeen voor een eerste broed weinig is. Deze beide Spreeuwen moeten ongeveer gelijktijdig met leggen begonnen zijn en misschien is er verband tussen het grote legsel van de ene en het kleine van de andere.

Bij het ringen van de jongen op 17 mei bleken nog slechts 7 jongen in het nest te zijn. Het cadaver van het achtste werd niet gevonden, maar roof door Eekhoorn of Kauw is niet uitgesloten. 28 mei vlogen de 7 jongen uit.

17 juni werd weer een broedende Spreeuw in dezelfde nestkast aangetroffen. Vermoedelijk was dit een tweede broedsel, hetgeen hier in Delden mijns inziens slechts bij uitzondering gemaakt wordt. 27 juni bleken 4 jongen te zijn, waarvan er op 11 juli 3 uitvlogen.

H. M. VAN ECK.

Vroege broedgevallen van de Grauwe Gors, *Emberiza calandra*.

Bij mijn eerste tocht in het seizoen 1957 naar de Maasoeveren in de omgeving van Maaseik (België), op 21 mei, heb ik verscheidene paartjes van de Grauwe Gors waargenomen, die de indruk gaven nog geen nest, althans geen volledig legsel te hebben. Des te meer viel het op, dat één vogel met voer in de snavel werd aangetroffen; deze had derhalve kennelijk reeds een nest met jongen. Een week later vond ik op een andere plaats een nest met 5 jongen van ongeveer acht dagen oud. Dit nest moet dus begin mei reeds een volledig legsel bevat hebben. Ik heb de indruk, dat de zeer hoge temperaturen in de maand maart een sterke invloed hebben gehad op de nestbouw, d.w.z. individueel; vandaar de vroege legfels van enkele paartjes.

B. VAN DOOREN.

Witte, ongetekende eieren van de Geelgors, *Emberiza citrinella*.

Op 22 mei 1957 vond ik bij Waalre (N.-Br.) een 3-legsel van deze vogel, waarvan de eieren zuiver wit waren; slechts één ei vertoonde een zeer dun haarlijntje. Vorm en afmetingen waren normaal. Bij de honderden legfels, die ik in de loop der jaren vond, trof ik nimmer dit type aan.

[Ik evenmin (W.H.).]

B. VAN DOOREN.

Merkwaardige broedplaats van de Koolmees, *Parus major*.

In Waalre broedde in 1957 een Koolmezen-paartje in een bijenkorf van stro, die onbeschut op het gras van een boomgaard stond. De oude vogels vlogen door het vlieggat naar binnen. Op 15 mei vlogen de jongen uit.

B. VAN DOOREN.

[Hoewel het natuurlijk bekend is, dat mezen op zeer eigenaardige plaatsen kunnen nestelen, geloof ik, dat deze mededeling niet onbekend moet blijven (W.H.).]

Een afwijkend legsel van de Grote Karekiet, *Acrocephalus arundinaceus*.

Op 11 juni 1956 bij Nieuwkoop een 5-legsel, waarvan drie eieren normaal en twee blauwachtig wit, bijna ongevekt, slechts met enkele lichtbruine vlekjes. Ik vermeld dit, omdat de eieren in de legfels van

de zangvogels bijna altijd gelijk zijn. De meeste uitzonderingen komen voor bij de Kraai en dan dikwijls geleidelijk overgaand van het ene type naar het andere; verder het lichte ei in het legsel van Huismus en Ringmus en Roodborstje. Bij de Grote Karekiet was het voor mij de eerste keer, dat ik dit aantrof.

HELLEBREKERS.

Vroeg broedgeval en erythristisch legsel van de Zwartkop, *Sylvia atricapilla*.

Op 20 mei 1957 zag ik in een eikenbos met onderbegroeiing van bramen, enz. in de omgeving van St. Oedenrode (N.Br.), reeds uitgevlogen jongen van de Zwartkop. Ze waren zo vlug, dat ik slechts met moeite één der vogels kon vangen om deze te ringen. Het donkere schedelkapje was duidelijk te zien. Een zeer vroege datum, daar het legsel tussen 20 en 25 april volledig geweest moet zijn. Normaal zijn de eerste legsels van de Zwartkop niet voor half mei voltallig.

In dezelfde omgeving vond ik op 15 juni 1957 in een populierenbos met sterke begroeiing van bramen een erythristisch legsel van 5 eieren van de Zwartkop.

B. VAN DOOREN.

Nest van de Grote Lijster, *Turdus viscivorus*, boven een spoorbaan.

Op 25 april 1955 ontdekte ik een nest in aanbouw in een ijzerconstructie boven de spoorbaan bij Harderwijk, waaraan de stroomdraden hangen. Zeer waarschijnlijk betrof het hier hetzelfde paartje, dat in 1954 (zie Ardea 1955, p. 252) een nest op dezelfde wijze boven de spoorbaan gebouwd had. 20 m van het nest van dit jaar en waarin twee broedsels groot kwamen. Het nest van 1955 kon ik vanuit mijn huis observeren. Het eerste jaar toonden de vogels aanvankelijk nog vrees voor het onder hen doorsnellende treinverkeer. Nu schenen zij zich geheel gewend te hebben aan het treinverkeer en vlogen bij nadering van de trein alleen weg, wanneer zij zich in de buurt van het nest in de ijzerconstructie bevonden, maar verlieten dit niet, wanneer zij zich op het nest bevonden. Bijna zeker zijn het dezelfde vogels als in 1954 geweest. Op 31 mei vlogen de jongen uit.

A. A. TJITTES.

Merkwaardige broedplaats van een Merel, *Turdus merula*.

In 1957 maakte een paartje van de Merel een nest in de oprijgang in mijn fabriek, welke gedeeltelijk overdekt is, boven op een stapel glazen kruiken, ongeveer 4 m hoog. Het wijfje heeft drie eieren gelegd, doch daarna het legsel in de steek gelaten, vermoedelijk omdat een kruik van de daarachter gelegen laag naar beneden gekomen is, weliswaar zonder schade aan te richten, doch het lawaai zal wel teveel geweest zijn.

HELLEBREKERS.

Zeer vroege broedgevallen van de Roodborsttapuit, *Saxicola torquata*.

Bijzonder opvallend was in 1957 het feit, dat vanwege de zomerse temperaturen in maart vrijwel alle paartjes van de Roodborsttapuit in mijn omgeving (Brabantse Kempen), zeer vroeg met de nestbouw zijn begonnen. In andere jaren kunnen de eerste voltallige legsels zeker niet voor half april worden verwacht. Dit jaar waren er op 15 april reeds vele nesten met pas uitgekomen jongen. Op 22 april 1957 ringde ik in Veldhoven een nest met vliegvlugge jongen. De broedtijd van de Roodborsttapuit is derhalve 2 à 3 weken vroeger begonnen dan gewoonlijk.

B. VAN DOOREN.

Abnormale broedplaats van de Roodborsttapuit, *Saxicola torquata*.

Broeder AGATHO schreef mij, dat hij op 9 augustus 1956 (een late datum!) in een korenschoof een nest had gevonden met één eitje; op 13 augustus waren er 5 eieren, waarna het nest verstoord werd door het binnenhalen van het koren. Dit is de eerste maal, dat ik verneem van een nest, dat niet óp of vlák boven de grond gemaakt is; ook in de literatuur ben ik een dergelijke vermelding nooit tegen gekomen, hoewel een korenschoof enige overeenkomst vertoont met een „slootkantje”.

Buiten verband met bovenstaande is het wel interessant te vermelden, dat volgens broeder AGATHO bij Maastricht 5 eieren het normale broedsel vormen, bij Helmond 6! Dergelijke plaatselijke verschillen komen misschien meer voor dan uit de literatuur blijkt.

HELLEBREKERS.

Koekoek, *Cuculus canorus*.

Van mevrouw WILJES-HISSINK ontving ik in 1956 wederom een blauw koekoeksei uit het nest van een Gekraagde Roodstaart (*Ph. phoenicurus*) met 4 eieren, vindplaats Witten bij Assen (zie ook Limosa 1955, p. 30).

Naar aanleiding van een telefoontje heb ik op 17 mei een bezoek gebracht bij de heer VAN GELDER te Dreumel (Land van Maas en Waal). Deze deelde mij mede, dat hij op 16 mei om ca 4 uur nam. een Koekoek had waargenomen bij een nest van de Heggemus (*Prunella modularis*) in een houtstapel, waarin zich na het bezoek van het Koekoeks-wijfje, een nog warm ei bleek te bevinden. De Koekoek keerde na enige tijd terug en roofde achtereenvolgens drie van de vier eieren van de Heggemus. Desniettemin kwam de Heggemus terug en bleef ongeveer 1½ uur broeden. Daarna liet ze het nest in de steek en, zoals de volgende dag bleek, voorgoed. Om 3 uur bracht de heer VAN GELDER het ei in een nest van de Zanglijster (*Turdus philomelos*), waaruit het echter bij mijn bezoek om ongeveer 5 uur was verdwenen. De Zanglijster broedde toen op 3 eieren van haarzelf. Het koekoeksei zou van een roodachtig type geweest zijn.

HELLEBREKERS.

Grote legfels van de Kerkuil, *Tyto alba*.

In 1956 zag ik in de toren van Nijkerk een 7-legfel en in een fhuur bij Eemnes een 11-legfel van de Kerkuil.

R. TOLMAN.

[Legfels met 7 eieren komen betrekkelijk veel voor (persoonlijk heb ik drie van 7 en één van 8 eieren gevonden); 11 eieren komt echter heel zelden voor en is volgens NIETHAMMER het maximum, dat ooit geconstateerd is geworden (W.H.).]

Abnormale nestplaats van een Tortelduif, *Streptopelia turtur*.

Op 19 juni 1956 bij Nieuwkoop een nest boven het water in overhangende tak, slechts 2 dm hoog. Hoewel grondnesten fchijnen voor te komen (zie Ned. Vogels), heb ik persoonlijk nooit een nest lager gevonden dan fhouderhoogte en nimmer boven het water.

HELLEBREKERS.

Afwijkend legfel van de Scholekster, *Haematopus ostralegus*.

Op 25 mei 1956 op De Beer een 3-legfel met een zeer opvallende lichtgrijze grond i.p.v. de normale zandkleurige- of lichtbruine grond. De afwijking was reeds aan de heren KIST, KORFMAKER en TEKKE opgevallen.

HELLEBREKERS.

Laat legfel van de Kievit, *Vanellus vanellus*.

Bij Tzum, gem. Franekeradeel, werd eind juni 1957 een legfel van de Kievit gevonden, op 28 juni het laatste ei van de 4.

TJ. DE VRIES.

Nog meer nesten van de Grutto, *Limosa limosa*, op kale bodem.

Sinds ik in Ardea 42, 1954, pp. 339/340, melding maakte van een Grutto-nest op kale grond, werden dienaangaande nog de volgende gegevens bekend:

1. de heer v. D. PLOEG berichtte in Ardea 43, 1955, pp. 176/177, over een soortgelijk broedgeval van de Grutto op een baggerstortterrein van de Friese kanaalwerken onder Bergum.
2. in dezelfde omgeving als in 1953 vond ik begin mei 1955 te Amsterdam-West een nest van de Grutto, nu in een zeer kaal moeras op een klein eilandje van geheel kale, donkere veengrond.
3. de heer L. ZIJLSTRA te Leeuwarden was zo vriendelijk mij te attenderen op een door hem in de literatuur aangetroffen gegeven. Hij vond namelijk in Kurt GENTZ, „Im Reiche der Fischreier“, Dresden 1952, de volgende passage:
„Und es dauerte nicht lange, da landete die Schwarzschwänzige Uferschnepfe mit dem Storchschnabel und den langen Beinen mitten im Teich. Ihr Gelege zu finden, viel mir nicht zu schwer. In einer flacken Bodenvertiefung lagen ohne alle Deckung die

vier Eier auf einigen zusammengetragenen trockenen Stengeln, schutzlos den Krähen, Elstern und Rohrweihen preisgegeben. Dabei befand sich gar nicht weit davon eine lange, hochgrasige Wiesenau, der gegebene Brutplatz für die Limosen."

Zelfs komt in dit werk een foto voor van de broedende Grutto in de kale vlakte.

In alle drie gevallen is sprake van voldoende geschikt biotoop in de onmiddellijke nabijheid van de afwijkend gesitueerde nesten, evenals dit ook reeds bij het eerste door mij gesignaleerde broedsel het geval was.

J. WALTERS.

Vroeg legsel van de Meerkoet, *Fulica atra*.

Rietsnijders vonden in het Nannenwijd bij Oudehaske, gem. Haskerland, op 17 maart 1957 een nest met drie eieren.

Tj. DE VRIES.

Terugvondsten van in het buitenland geringde vogels, 29

door

C. G. B. TEN KATE & J. TAAPKEN

Voor gebruikte afkortingen en tekens, wijze van vermelding van ringplaatsen en voor coördinaten van veel gebruikte buitenlandse ringplaatsen, zie het 28ste verslag (Limosa 30, 1957, p. 43—44). De ringcentrales in Londen, Brussel en Wilhelmshaven verleenden hun medewerking aan dit verslag door opgave van niet (Londen en Brussel) of nog niet (Vogelwarte Helgoland) gepubliceerde terugmeldingen.

3a. CORVUS CORONE CORNIX — BONTE KRAAL.

Stockholm,

U-51.898 ○ pull. 28-V-56 Hälsingland, X 28-II-57 Kollum-FR. (ML)

Svenska Jägare Förbundet,

37.791 * ad. 27-III-56 Södermanland, + 23-XI-56 Uden-NBR. (ML)

9. STURNUS VULGARIS — SPREEUW.

Stockholm,

YL-2.253 ○ pull. 6-VI-56 Kalmar län, () 13-XI-56 Wassenaar-ZH. (ML)

Moskwa,

F-194.940 ? juv. 2-V-55 Lithause SSR, X 20-IV-56 Dalen-DR. (ML)

F-194.926 ○ pull. 2-VI-55 ibidem, X 24-I-57 Den Helder-NH. (ML)

F-169.453 ? juv. 28-V-53 Darwin Reservaat, X 27-II-56 Gouda-ZH. (ML)

215.867 ○ pull. 30-V-55 Lettische SSR, X 26-II-56 Oegstgeest-ZH. (ML)

F-202.398 ? juv. 3-VI-55 Darwin Reservaat, () 8-XI-56 Wassenaar-ZH. (ML)

F-205.727 ○ pull. 27-V-55 Lettische SSR, X 6-III-56 Amersfoort-U. (ML)

London,

W-23.939 * volgroeid 17-I-55 Yorkshire, X 0-V-55 Delfzijl-GR. (Londen)

W-21.770 * ad. 5-III-55 Shropshire, X 7-V-55 Winschoten-GR. (Londen)

X-27.804 * ad. 20-X-52 Dungeness Lighthouse, X 18-X-55 Woudsend-FR. (Londen)